

Høgskolen i Molde

i samarbeid med

**Kompetansesenter for sikkerhets-, fengsels- og rettspsykiatri
for HØ og HS, Oslo universitetssykehus**

og

Psykiatrisk Institutt, Universitetet i Oslo

TVERRFAGLIG VIDEREUTDANNING

I

**UTREDNING AV VOLDSRISIKO HOS
MENNESKER MED PSYKISKE LIDELSER**

(Vivo I)

STUDIEPLAN

15 studiepoeng

1. Innledning

Dette studiet er et resultat av samarbeid mellom ”Kompetansesenter for sikkerhets-, fengsels- og rettspsykiatri for Helseregion Øst og Helseregion Sør, Ullevål universitetssykehus” og ”Høgskolen i Molde, Avdeling for helse- og sosialfag” og Psykiatrisk Institutt, Universitetet i Oslo.

Studietilbudet ble utviklet og satt i gang i 2003 og er det eneste studietilbudet i Norge som har vold og utredning av voldsrisiko som hovedfokus. Arbeid i psykisk helsevern, på alle nivå i helsesystemet, forutsetter at en skal kunne gjøre denne typen utredning. Studietilbudet er derfor like relevant for fagfolk i hjemmebaserte tjenester og miljøterapi i institusjon som for individual- og gruppeterapeuter.

Utviklingen innen dette fagfeltet har akselerert de siste 10 årene. Dette gjør at det for mange fagfolk er vanskelig å holde seg oppdatert i forhold til nye tilnærminger og diagnostiske redskap. De negative konsekvensene for pasient og omgivelser av voldshandlinger er omfattende. På denne bakgrunn er opprettingen av dette studiet av stor betydning.

Studiet har et omfang tilsvarende 15 studiepoeng og er organisert som deltidstudium over ett semester.

2. Målgruppe

Målgruppen for studiet er leger, psykiatere, psykologer, sosionomer, sykepleiere, vernepleiere, barnevernspedagoger og andre med tilsvarende helsefaglig bakgrunn og som arbeider med mennesker med psykiske lidelser og voldsproblem.

3. Opptakskrav

For å bli tatt opp på studiet kreves minst 3-årig helse- eller sosialfaglig utdanning på høgre nivå. Søkere med 2-årig høgre helse- eller sosialfaglig utdanning etter tidligere rammeplaner kan også tas opp. Søkere med annen 3-årig høgskole- eller universitetsutdanning kan tas opp etter særskilt vurdering. I tillegg kreves minst ett års klinisk praksis i arbeid med mennesker med psykiske lidelser som har et voldsproblem.

Det kan søkes opptak på grunnlag av realkompetanse. Her vil det bli stilt krav om minimum 5 års relevant yrkespraksis, se presisering foran. Søkere må i tillegg dokumentere at de er i besittelse av nødvendige forkunnskaper til å kunne gjennomføre et studium på dette nivået.

4. Mål for studiet

Studiet skal gi studenten en oppdatert forståelse av teorier om aggresjon og vold og praktisk-klinisk anvendelse av de mest effektive instrumenter og metoder for utredning av voldsrisiko hos mennesker med psykiske lidelser.

5. Organisering av studiet

Studiet blir organisert fra Høgskolen i Molde og gjennomføres over ett semester.

Studiet bygger på ulike undervisningsmetoder.

Det vil bli arrangert 7 dagssamlinger ved Kompetansesenter for sikkerhets-, fengsels- og rettspsykiatri, Ullevål universitetssykehus i Oslo. Til sammen utgjør samlingene 50 forelesningstimer, inkludert introduksjon, gruppearbeid med veiledning og tilbakemelding, gjennomføring av eksamen og avslutning. Den resterende studietiden må studenten selv organisere som selvstudium, individuelt og i grupper.

Mellom samlingene skal studentene arbeide med studieoppgaver/ gruppeoppgaver, samt selvstudium av pensumlitteratur.

Studiet avsluttes med en skriftlig gruppeeksamen hvor studentene skal gjøre en fullstendig utredning av voldsrisiko i forhold til et skriftlig presentert kasus.

6. Studiets faglige innhold

Studiets er inndelt i to moduler som er nært knyttet til hverandre:

Modul 1: Grunnleggende begrep og teori når det gjelder prediksjon, aggresjon og vold

Modul 2: Risikoanalyser – Kliniske metoder og instrumenter

Modulene har slikt innhold:

Modul 1: Grunnleggende begrep og teori når det gjelder prediksjon, aggresjon og vold

- Hva er prediksjon?
- Hva er risikoanalyser?
- Hva er situasjonsanalyser?
- Er det forskjell på klinisk og aktuarisk prediksjon?
- Hvordan defineres aggresjon?
- Hvilke aggresjonsteorier er sentrale?
- Finnes det noen biologiske risikofaktorer?

Modul 2: Risikoanalyser – Kliniske metoder og instrumenter

Del 1. Risikoanalyse i forhold til psykotiske pasienter.

- Om sårbarhet og aggresjon
- Diagnoser som risikofaktor
- Stoffmisbruk som risikofaktor
- Risiko for residiv hos drapsmenn med psykiske lidelser
- Hallusinasjoner som risikofaktor
- Vrangforestillinger som risikofaktor

Del 2. Standardiserte tilnærminger til risikoanalyse med særlig vekt på psykopati.

- Diagnostisering av psykopati
- Risikofaktorer hos psykopater
- Klinisk bruk av Psychopathy Checklist (PCL-R og PCL-SV)
- Klinisk bruk av HCR-20 Violence Risk Assessment Scheme

Del 3. Risikoanalyse i behandlingsforløpet.

- Er all tilstandsforverring forbundet med økt risiko?
- Grensesetting som risikofaktor og risikoparameter
- Kasusillustrasjoner (aggresjonsdynamikk)
- Eksponering og mestringssvikt som mål på voldsrisiko
- Utforming av skriftlig risikoanalyse

5. Vurdering:

Studiet avsluttes med en skriftlig gruppeeksamen hvor studentene skal gjøre en fullstendig utredning av voldsrisiko i forhold til et skriftlig presentert kasus. Dette er en 6-timers eksamen som bygger på studiets totale pensum. Besvarelsen vurderes med gradert karakter fra A til F, der A er beste og E er dårligste bestått-karakter. Karakteren F er ikke bestått.

Litteratur:

Litteraturoversikten er fordelt på de to modulene. Studiets omfang på 15 studiepoeng tilsvarer 1000 sider obligatorisk pensumlitteratur.

Pensumlitteratur Modul 1 (ca 300 sider):

Bjørkly, S. (1997). Aggresjon og vold - teori, analyse og terapi. Cappelen Akademisk Forlag, Oslo. (170 sider).

Bjørkly, S. (2001). Aggresjonens psykologi. En analyse av psykologiske aggresjonsteorier. Universitetsforlaget, Oslo. (142 sider)

Pensumlitteratur Modul 2 (ca 700 sider):

Douglas, K.S., Webster, C.D., Hart S.D., Eaves, D., og Ogloff, J.R.P. (2001). HCR –20: Violence Risk Management Companion Guide. Vancouver: Mental Health, Law, and Policy Institute, Simon Fraser University. (177 sider)

Moynahan, L., Strømgren, B., & Gundersen, K. (2005). Erstatt aggresjonen. Aggression Replacement Training og positive atferds- og støttetiltak. Oslo: Universitetsforlaget (307 sider)

Suris, A., Lind, L., Emmett, G., Borman, P.D., Kashner, M., & Barratt, E.S. (2003). Measures of aggressive behavior: Overview of clinical and research instruments. Aggression and Violent Behavior, 9, 165-227 (62 sider)

Webster, C.D., Douglas, K.S., Eaves, D., og Hart S.D. (1997). HCR –20: Assessing Risk for Violence. Vancouver: Mental Health, Law, and Policy Institute, Simon Fraser University. (95 sider)